Рік II. ч. 86. (242) Пятниця, 25. квітня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration: Reichsstrasse 34.
Schriftleitung: Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном: місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Бої в Термопілях

ЗІСТРІЛЕНО 120 ВОРОЖИХ ЛІТАКІВ. — ЗНИЩЕНО БІЛЯ 30 КОРАБЛІВ.

БЕРЛІН, 24. IV. — **Головне Командування Німецьких Збройних Сил** подає:

Боєві частини, що з **Лямії** вирушили на південь, примусили англійські задні сторожі до бою в історичному просмику **Термопілях.**

Німецькі боєві літаки знищили на грецьких водах 7 ворожих торг. кораблів загальної містоти **37.000 тон** і ушкодили бомбами 12 великих кораблів. У заливі Суда скинено влучно важку бомбу на великий лінійний корабель. Між заатакованими кораблями були переважно транспортові кораблі, які перевозили англійські частини, що втікали з Греції. Боєві й ловецькі літаки підчас атак на ворожі летунські бази **знищили 24 літаки** на землі та унешкідливили кілька протилетунських гармат. Боєві літаки поважно ушкодили корабельні варстати й збірники погінних матеріялів у пристані **Ля Валетта на Мальті.** Поцілено влучно один із англійських контрторпедовців. У пристані вибухли великі пожежі. Підчас повітряних боїв зістрілено один ловецький літак типу Гюрикен.

В морськім районі довкола **Англії** боєві літаки затопили один торг. корабель містоти 3000 тон і ушкодили другий корабель. Минулої ночі боєві літаки знищили 3 торг. кораблі, загальної містоти **11.000 тон** і ушкодили 3 великі кораблі.

Сильні ескадри боєвих літаків знов обкидали вночі з 22. на 23. ц. м. розривними й запальними бомбами важну военну пристань у **Плімааті,** де знищено корабельні варстати й харчеві магазини. Вибухли великі пожежі. Інші боєві літаки успішно заатакували военну пристань у **Портсмавті** й портові обєкти в південно-східній і південно-західній частині англійських островів, як також на східному побережжі Шкотії.

Протилетунська артилерія зістрілила один ворожий літак підчас спроби налету на зайняті терени. Ворог не налітав на терени Великонімеччини.

Від 19. до 22. IV. ворог утратив разом **95** літаків, з чого 32 літаків зістрілено в повітряних боях, 5 зістрілила протилетунська артилерія, решту знищено на землі. Пропало 14 німецьких літаків.

Підписання капітуляції грецьких армій

БЕРЛІН, 24. IV. — **Головне Командування Німецьких Збройних Сил** подає:

Підчас німецького наступу на крила грецьких північних армій від 20. IV. були випадки місцевих капітуляцій перед командою 12. німецької армії.

Коли 22. IV. грецька делеґація предложила скласти зброю командантові 11. італійської армії на фронті Епіру, скапітулювали всі грецькі армії Епіру й Македонії, окружені від півночі італійськими військами, а від заходу німецькими військами, відтяті від комунікаційних сполук з краєм.

Капітуляційний акт підписали в **Солуні** делеґати союзних армій і командант грецьких військ.

Грецький король на Креті

ЛІСБОНА, 24. IV. — Як подає лондонська пресова служба, грецький король Юрій з родиною та з членами уряду покинув Атени. У королівській відозві сказано, що король має намір продовжати военні дії з острова Крети.

Увязнили грецького престолонаслідника

ЦАРГОРОД, 24. IV. — Англійська пресова аґенція Ройтера повідомила про втечу грецького короля і престолонаслідника з Атен на Крету. Згідно з тамошніми інформаціями повідомлення Ройтера настільки не відповідає правді, що грецького престолонаслідника вже від кількох днів нема в Атенах. Англійці тримають його в полоні на Креті.

—o—

Велике обурення в Австралії

АВСТРАЛІЙСЬКІ ВІДДІЛИ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВИЇХАТИ НА ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ФРОНТ.

БЕРН, 24. IV. — Щойно тепер можна пізнати всю глибину обурення австралійського громадянства. Саме в останніх днях часописи подали просто сензаційну вістку, що майже до останніх днів уряд скривав перед громадянством те, що він післав австралійські війська на англійський фронт. Катастрофа англійців у Тесалії примусила австралійський уряд відхилити рубець тайни. Натиск обуреного населення такий великий, що мусіли скликати, крім відкритого, ще тайне засідання союзного парляменту. Ті настрої перекинулися також і на військо. Австралійські відділи в Сінгапурі, що дістали наказ виїхати до Александрії, підняли страшний протест. Між вояками доміній запанувало переконання, що перше усього англійські відділи повинні тримати европейський фронт. По домініях лунають голоси, що зусилля самого англійського материка недостатечні.

—o—

Необмежені можливості

Перехід до нових форм громадянської орґанізації, що його тепер переживаємо на наших землях по цей бік Сяну і Буга, прийняло українське громадянство назагал прихильно. Одначе залишилися ще деякі люди, які не вміють вжитись у нову дійсність та дальше тужать за „давніми добрими часами", коли то ми мали багато товариств, коли громадянська праця плила широким руслом. Справді — праця у нас кипіла. Були у нас зразково зорґанізовані села. Але був майже в кожному повіті якийсь глухий кут, — далеко від залізниці й шоси, що жив своїм життям. Мав цілий край і свою Ахілеву пяту — таку, скажім, Лемківщину, якою почав ближче цікавитися щойно тоді, коли польська влада замкнула її герметично перед українським орґанізованим життям.

Було це поважне недомагання — одно з тих недомагань, при яких важко устійнити відповідальність. Багато товариств мало за завдання опанувати терен, але ніодно з них не було відповідальне за те. Їхні статути означували **напрямні їхньої діяльности,** стверджували, що треба **робити,** але не що муситься **зробити.**

Але такий стан належить до минулого. Замість довоєнних багатьох товариств маємо тепер одну суцільну орґанізаційну мережу УЦК і та обставина усуває багато труднощів, з якими ми зустрічались до війни. Тепер неможливі у нас конфлікти компетенції та відповідальности; тепер неможливі дискусії про те, хто обовязаний опанувати той чи інший занедбаний терен: „Просвіта", „Рідна Школа", чи кооперація. Один осередок кермує всім українським життям краю і він — точніше: його орґанізаційний відділ — дбає про те, щоб у кожному повіті повстав та справно працював місцевий орґанізаційний осередок — УДК. Той останній — зокрема його орґанізаційний референт — відповідає за те, щоб опанувати цілий терен, щоб кожна найдальша, найменш свідома закутина була обнята мережею одної суцільної національної орґанізації. Цей важний поступ торкається не лише територіяльного розмежування впливів і компетенцій, але й річевого.

Бували у нас добре зорґанізовані села, де „Луг" суперничив з „Соколом" за молодь, де два драматичні гуртки читальні та „Рідної Школи" видирали собі взаємно кращі аматорські сили та публику. Але коли в тому селі, напр., польщилася ходачкова шляхта, не було кому тим занятися, ніхто за це не відповідав. В селі, в повіті, чи в краю не мали ми установи, яка відповідала б за цілість нашого зорґанізованого життя і наших національних інтересів. Українське населення деяких околиць, і то саме загрожених осадництвом, маліло на очах; не було кому занятися популяційною справою. Українське населення по містах польщилося — не було кому перевести систематичної протиакції. Робітництво, сторожі, домашня прислуга були наражені на визиск, поневірку, винародовлення — не було кому зорґанізувати їх.

Бо й до кого це мало належати? „Про-

світа"? — Чому саме „Просвіта"? Чому, напр., не „Рідна Школа"? Це ж не було передбачене у статуті, а за нестатутову діяльність можна було наразити товариство на припинення діяльности. Товариства не могли „бавитися в політику" — до того були партії. Так, але партії цікавились лише „високою політикою", зрештою на ті всі справи не мали фахово вишколеного апарату в централі, ні підбудови в терені, з яким входили у тісніший звязок лиш перед виборами. Національне життя плило буйним руслом, — буйним, але неповним, залишаючи осторонь різні важні, небезпечні царини. Нічого дивного: було у нас багато товариств і політичних ґруп, але не було одного осередка, який координував би зусилля, який би плянував, кермував, контролював, розмежував компетенції та відповідальність.

Щойно тепер, по цей бік Буга й Сяну, дочекались ми такої скоординованої, суцільної організації. На місце багатьох товариств, з окремими головами, виділами, статутовими цілями, маємо відділи УЦК та реферати У. Д. Комітетів, які скоординовано, суцільно обхоплюють усі ділянки життя. Майже кожне питання, що його видвигає життя, автоматично підпадає під засяг того, чи іншого ресорту, під відповідальність того, чи іншого керманича, або референта. Коли ж якась справа насуває сумніви, то ще залишається надрядний чинник, який у кожному конкретному випадку вирішує питання компетенції та відповідальности.

Та основна органіаційна перебудова має глибокі практичні наслідки не лиш на справність нашої організації, не лиш на рівень нашого громадянського життя, але й на виховання.

До недавна мали ми лиш ідейних, завзятих організаторів, тихих і ревних діячів на народній ниві, каменярів і т. д. — тисячі людей, які знали, що то значить працювати для нації. Тепер маємо організацію, в якій можна практично навчитися самостійно кермувати працею на якійсь території, чи в якійсь царині і за ту працю відповідати.

Наша нинішня дійсність криє у собі необмежені можливості — треба лише зрозуміти її основно та зуміти використати як слід.

Б. Галіт.

На східні теми

Березень на Сході

Великою політичною подією, яка напевно заважить на подіях Далекого Сходу, була подорож японського міністра закордонних справ Й. Матсуоки до Берліна й Риму. Наслідки візити вже частинно відомі: підписання договору про невтральність між Японією і СССР. Інші наслідки побачимо щойно за якись час, покищо маємо голоси преси, які підкреслюють, що візита зблизила ще більше до себе держави оси та зовсім вирівняла лінію закордонної політики цих трьох великодержав, які осягнули цілковите порозуміння не тільки щодо цілей, але й щодо метод співпраці.

Не менше важною подією Далекого Сходу в березні було підписання в Токіо порозуміння й миру поміж Таї (Сіямом) та французьким Індокитаєм. Французи були змушені відступити Таї цілу провінцію (королівство) Камбоджу, з територією в 159.890 км. кв. (удвоє, як колишня ціла Галичина) з 2,8 міл. мешканців, з дуже врожайною землею та з досить великим рільним експортом (риж, перець, цукор, бавовна, тютюн, риби, бамбус). Японія, яка придбала собі великий авторитет своєю акцією посередництва в цьому конфлікті, крім того стала міцною ногою напроти анґлійської бази Сінґапур та Голяндської Індії, за багатством якої після програної европейської метрополії — тужать всі великодержави.

Як подають добре поінформовані джерела, Японія тримає на півдні у французькому Індокитаю понад 15.000 війська та має згідно з токійською мировою умовою великі торговельні привілеї в Індокитаю і в Таї. Таким робом політичні японські впливи зросли в Таї до дуже великих розмірів, впрягаючи Таї фактично до системи оси на Далекому Сході, тобто до „азійської системи впорядкування".

Китай зазнав невдачі в заломанні великого наступу маршала Чан-Кай-Шека. Як стверджують військові фахівці, протягом тижня була розбита японськими військами чункінська армія, не виконавши свого великого завдання, яке їй призначив Чан-Кай-Шек.

Неджид чи Сауд-Арабія, як популярно називають цю арабську державу, протестує в анґлійського посла в Джідді проти заняття анґлійськими військами островів Фарзан та інших важних пунктів на Червоному морі при берегах Сауд-Арабії. В арабських колах вважають цей крок за нарушення інтеґральности саудійської держави, загарантованої Анґлією умовою з січня 1937 р. Рівнож від уряду султанату Ємен анґлійці „жадають дозволу" на уладження пунктів опертя на побережжі. Все це є приготуванням до великої розгривки на Близькому Сході, яка неминуче для анґлійців зближується. Туреччина, стоячи на роздоріжжі поміж державами оси та анґльо-американськими плянами, старається забезпечити ненарушність своєї території. Останньо дійшло до виміни нот поміж Туреччиною й СРСР у справі взаємного ненападу.

Розвиток балканських взаємин відомий: у березні приступлення Болгарії до пакту трьох, вмарш туди німецьких військ, з червня під кінець березня приступлення Югославії до того самого пакту та перекреслення його змовницьким переворотом у Білгороді. Черговий місяць завершив долю Балкану.

Л. Л-ич.

Під враженням балканських перемог

(Від нашого кореспондента)

Букарешт, в квітні 1941.

Один із метких і дотепних дипльоматів австрійсько-угорської монархії, ще надовго перед трагічними подіями в Сараєві в 1914 році, так схарактеризував ментальність сербських політиків: „Без Сербії нема війни". В кожному напруженні на Балканах і майже в усіх конфліктах Сербія приймала активну участь і або була причиною частих непорозумінь на балканському півострові, або щонайменше поглиблювала вже істнуючі противенства та спори.

Останні події в Югославії лише підтвердили слушність отого іронічного афоризму „без Сербії нема війни..."

Створена у Версалі Югославія (спочатку королівство сербів, хорватів і словінців) перебрала всі традиції маленької Сербії. В цьому лежить причина дивного і незрозумілого на перший погляд звороту в політиці Білгороду, що довів у консеквенції до конфлікту з Німеччиною, а тимсамим і до самогубства.

Зложена штучно з різнородних щодо населення та історично-географічних особливостей провінцій Югославія не потрапила обєднати цих нових земель в органічну цілість зі Сербією. Між тими прилученими до Сербії провінціями окреме зацікавлення політичної опінії в Румунії викликає тепер так званий „сербський" Банат, що — на думку румунської преси — є частиною румунського Банату. Підчас світової війни Анґлія і Франція підписали з Румунією умову в серпні 1916 р. про віддачу Румунії цього Банату. Підчас версайських переговорів румунського делеґата Іона Братіану дуже неприхильно прийняли і Клемансо і Льойд Джордж, які перевели постанову прилучення південної частини Банату до Сербії. Справа ця не переставала цікавити рум. опінію навіть у часи істнування т. зв. Малої Антанти. Югославянські чинники зі свого боку почали в останньому часі підносити претенсії до румунської частини Банату.

Під ударами могутньої німецької армії протягом 11 днів версайська Югославія перестала істнувати. Швидкість німецького наступу на висотах балканських гір викликала потрясаюче враження на цілому Балкані, зокрема у столицях країн, що межують з балканським півостровом. Під враженням балканських перемог зарисовуються нові перспективи — перспективи нового етапу війни, що принесе не тільки блискучу перемогу німецькому народові, але й дасть Европі новий, справедливий для всіх народів, лад.

М. К.

МАТСУОКА В ЯПОНСЬКОГО ЦІСАРЯ

ТОКІО, 24. IV. — У голови японського уряду кн. Коное відбулася нарада, на якій склав звіт мін. закорд. справ Матсуока, що недавно вернувся зі своєї поїздки до Европи. На тій нараді були приявні також державний міністр і директор міністерства закордонних справ. Опісля Матсуока прийняв по черзі представників японської і закордонної преси. Після того мін. Матсуока був приявний на засіданні тіснішої кабінетної ради. Врешті японський цісар — Тенно — прийняв мін. Матсуоку на конференції, що тривала 2 години. Дещо пізніше відбулася спільна нарада японського уряду і представників японських збройних сил. Предметом тієї наради був новий лад в Европі, який здійснює Німеччина та Італія, переговори й підписання пакту невтральности з СССР. У згаданій нараді взяли участь: голова уряду кн. Коное, міністри війни і фльоти, шефи штабів армії і фльоти та міністр внутрішніх справ із начальниками поодиноких відділів.

УСПІШНИЙ НАСТУП ЯПОНЦІВ.

ШАНГАЙ, 24. IV. — Пресовий відділ японської фльоти, що діє на китайських водах, подав до відома через аґенцію Домеї, що підчас успішних операцій японських військ проти ключевих пристаней у провінціях Чекіян і Фукієн зайняли частини японської фльоти Сунмен, Чаікіао та інші важні пристані на побережжі Чекіян.

НІМЕЦЬКІ КАТОЛИКИ ВРОЧИСТО СВЯТКУВАЛИ УРОДИНИ ФІРЕРА.

БЕРЛІН, 24. IV. — У роковини народин Фірера відбулися в усіх католицьких храмах Німеччини богослуження, що цього року пройшли спеціяльно дуже врочисто й величаво. Священики зазначували в своїх проповідях, що Фірер живе зразково й що очевидно Боже благословення супроводить його реорганізаційну працю. Одночасно проповідники закликали вірних, щоб вони щирою молитвою, жертвенністю, щирою співпрацею і напругою всіх сил причинилися до перемоги у великій боротьбі Фірера за нову Европу. Іменем німецького епископату президія конференції епископів переслала Фіреровї побажання з нагоди його уродин. Епископ Берліна гр. фон Прайзінґ склав побажання від цілого берлінського католицького духовенства.

Подяка Фірера для Ґен. Ґубернатора

КРАКІВ, 24. IV. — Райхсляйтер Ґен. Ґубернатор д-р Франк переслав Фірерові побажання з маніфестації національ-соціялістичної партії, що відбулася з нагоди уродин канцлера Гітлера. Фірер подякував Ґен. Губернаторові такою телеграмою:

„До Пана Ґенерального Ґубернатора, міністра д-ра Франка, Бурґ у Кракові.

Сердечно дякую Вам за Вашу вірну память про мої уродини й за побажання, які Ви мені переслали з маніфестації в Кракові від німців Ґенерального Ґубернаторства. З німецьким привітом. АДОЛЬФ ГІТЛЕР.

Перед остаточним наладнанням
українсько-словацьких взаємин

Пряшів, квітень 1941.

В останніх двох тижнях провідник української національної ґрупи в Словаччині д-р інж. Гелетка відбув низку розмов із предсідником словацького уряду й ресортовими міністрами в справі остаточного наладнання українсько-словацьких взаємин та впорядкування організаційного життя українського населення в Словаччині.

Розмови відбувались у дуже щирому й приятельському дусі. В словацьких відповідальних кругах остаточно доходять до зрозуміння, що питання української національної меншини не можна дальше відкладати, бо це було б лише продовжуванням нездорової чеської політики супроти наших братів, яка пізніше дуже помстилась на чехах.

Розмови вже майже закінчені й є надія, що скінчаться позитивно та вийдуть на користь обом сторонам: і українському населенню в Словаччині й словацькій державі. Все залежить від того, чи словацькі націоналісти справді щиро поставляться до життєвих домагань українського населення й справді щиро ступлять на дорогу міжнаціональної консолідації внутрі своєї держави згідно з духом нової Европи та недавно виголошеною програмою словацького премієра д-ра Туки.

Українці нетерпеливо очікують того радісного моменту, коли остаточно зможуть зачати позитивну національно-освідомлюючу працю між нашим, доволі занедбаним, населенням. Маковицький.

Перед новим ганебним Дінкірхеном

РИМ, 24. IV. — Видання римських вечірніх щоденників стоять під сильним вражінням тієї події, що грецькі армії Епіру й Македонії склали зброю. Крім того часописи зазначують, що багато англійських транспортових кораблів, що перевозять із Греції британське військо, пішло на дно.

Щоденник „Трібуна" зазначує, що це другий Дінкірхен. Британські військові відділи в Греції мали примусити оба балканські народи принести себе в жертву Англії. Справжні завдання британської армії були суто поліційні. В хвилині, коли рішилася доля грецьких армій Епіру й Македонії, в портах Егейського моря повторюються ганебні події, як перед роком у Дінкірхені.

Не хочуть їхати до Єгипту

РИМ, 24. IV. — Італійський щоденник „Пополо ді Рома" довідується зі Шанхаю, що австралійські відділи, які перебувають у Сінґапурі, з місця відмовилися виконати наказ виїзду до Єгипту. Кілька компаній збунтувалося. Не дуже то оптимістичні настрої між вояками погіршилися після того, як приїхали зі Середземного моря військові відділи, які мали змінити попередній ґарнізон. Австралійці переконані, що англійці сподіваються нового Ґалліполлі. Крім того вони озлоблені на англійців за те, що ті нечисленні англійці, які є на середземноморському фронті серед австралійців, постійно виконують менше небезпечну службу. Зате найбільші жертви приносять австралійці.

—о—

6 МІЛІОНІВ ДЛЯ НІМЕЦЬКИХ І БОЛГАРСЬКИХ ВОЯКІВ

СОФІЯ, 24. IV. — У столиці Болгарії та в цілому краю продовжується збірка грошей і дарунків для німецьких і болгарських вояків. Досі зібрали готівкою поверх 6 міліонів левів. Відділ суспільної опіки софійського магістрату приготовлює 60 тисяч пачок для німецьких і болгарських вояків.

НІМЕЦЬКІ ПОВЗИ КРАЩІ ВІД АНГЛІЙСЬКИХ

РИМ, 24. IV. — Англійські військові відділи, що їх розбили в Греції німці, відступають найкоротшим шляхом до моря і нового грецько-англійського Дінкірхену. Термопілі й згадка про Леоніда ніяк не додали англійцям відваги після того, як вони познайомилися з німецькими повзами. Італійський щоденник „Месаджеро" каже, що німецькі повзи виявили свою перевагу над англійськими під кожним оглядом. Скрізь, де появилися важкі німецькі повзи, вони очищували поле з англійців. Колись англійці навезли до Греції дуже багато англійських протипанцирних гармат. Їх вважали найкращими творами англійської воєнної промисловости. Але показалося, що вони нічого не можуть зробити німецьким повзам. Панцир, сила розгону і змога стріляти — це прикмети німецьких повзів, які навіть годі порівняти під тим оглядом з англійськими. Англійські повзи деколи виявляють ту прикмету, що скоріше їдуть, але англійці використовували її тільки на те, щоб якнайскоріше втікати. В Тесалії були тільки два напрямки походу: на південь і на південний схід. У той бік втікають англійці, яких переслідують німці.

Д-р ІВАН РАКОВСЬКИЙ

Нехай живе життя!

(Докінчення.)

Наші перелетні птахи вертаються до нас із „вирію" не тому, що над Середземним морем є вже нестерпна спека, а в нашому краю вже досить тепло, а тому, що з початком березня починають в них діяти особливі „ендокринні" залози, які спричинюють в них непереможний гін до повороту та до закладання нового родинного гнізда. Тимто часто, як от і цього року, вони прилітають до нас завчасу й гинуть від морозів і з голоду. Та й у людини прилади тіла починають свій „літній" спосіб господарювання звичайно завчасу, хоч ще нема достаточного соняшного світла й тепла, ані достаточної свіжої яринної поживи — а це спричинює ослаблення, замітне особливо у недокровних, нервових і старших.

За сотню міліонів літ свойого істнування на нашій планеті життя змеханізувалося. Воно відбувається наворотами (періодами), які не все згоджуються з тими проявами природи, які їх спричинили. Зокрема спізнення весни має різні причини. Перш за все мусимо тямити, що земля постійно й без упину остигає й на поверхні нашої планети стає чимраз холодніше. Перед міліонами літ на Вкраїні була рістня підзворотникова, тепер вона т. зв. бореальна, північна, пристосована до холоднішого підсоння.

По-друге, тут діють також другорядні колихання, т. зв. прецесійні рухи нашої земної оси. Коли пустимо в рух дитячий жучок, то ми наглядно бачимо, як горішній вершок його оси колишеться, зачеркуючи чимраз більше коло; так само колишеться і вісь нашої землі, тільки що цей її рух є дуже повільний, бо на те, щоби вернутися назад до свойого первісного положення, згадана вісь потребує аж 26.000 років. Вислід такий, що прояви природи, які постійно й правильно повторюються, появляються скоріше, як годилося б. Оттак із старих египетських папірусів довідуємося, що сузіря Великої Собаки, із величньою зіркою Сиріем, пишалися на південній стороні нашого неба в червні й липні. Тоді над Середземним морем були невиносні спеки й у честь згаданого сузіря старі римляни називали цей час „Собачим часом" (Каникуле). Ця назва на означення літніх спек залишилася до сьогодні, але, з причини прецесійних рухів земної оси сузіря Великої Собаки, вертаючись щороку правильно на своє місце, приходить трошки заскоро.

Це прискорення за дві тисячі літ виносить кругло місяць часу, а за десять тисяч літ цілий рік і сьогодні „Собачим" часом повинні називатися найзимніші місяці грудень і січень, бо саме тоді великий Сиріи царює на нашому небі.

Думаємо, що з цієї самої причини наші щедрівки, в яких прославлюються буйна весняна природа й весняні праці пана-господаря, тепер співаються в половині січня. Перед 8-ма тисячами літ наші щедрівки співались в травні й тоді їх зміст відповідав дійсності але ж за цей довгий час пори року спізнилися на цілих чотири місяці — й наші щедрівки стали „анахронізмом". Але за 18.000 літ наш народ буде співати щедрівки знов в первісному весняному часі...

Оттак весна мусить заєдно спізнюватися. Правда, ввесь живинний (орґанічний) світ пристосовується до цього спізнення і він мусить це робити, бо в природі такий всевладний закон, що все непристособлене до даних обставин життя мусить загинути, алеж це принатурення до згаданих змін не все йде конечним швидким кроком і звідсіля виникають різні прикрощі й непорозуміння...

З голосів преси

Враження із сербського походу

Цікаві подробиці про війну в Сербії, про вартість сербського вояка та сербську державну дійсність подає воєнний кореспондент „Фелькішер Беобахтер" при описі наступу на Струміцу, де німці розбили на голову м. і. 49 полк югославянської піхоти:

„В югославянській касарні, в якій пишу цей звіт, висить образ югославянського вояка. У дисциплінованій поставі, добре одягнений, майже елегантний, тримає він кріса з наложеним багнетом на французький зразок, готовий до бою. Так бачить фантазія, підсилена шовінізмом, бойову силу югославянського вояка.

На ділі воно інакше. Ми пережили це нині віч-на-віч, вояк проти вояка, зброя проти зброї. Де тільки зударилися вояки обох армій, усюди там подавався югославянин. Він відступав, щоб переходити до методів воювання із засідки, стріляв поодинці зі сховищ, переходив у партизанку. Війна мала тут подібне обличчя, як у Польщі. Ми натрапляли на села, в яких македонці вітали нас і махали приязно руками — й на окремі хати, з яких сфанатизовані серби стріляли в плечі частинам у переході, так розуміючи ведення війни.

Подібну різницю в поведінці бачимо в полонених. Серби проходять похмуро й мовчазно; македонці, яким після довголітньої неволі засяяла воля, вітають нас піднесеними руки, приязно усміхаючись. Картини — які нам довелося вже часто бачити в останніх роках в інших частинах Европи. Тріщить бенешівська держава Балкану в своїх вязаннях, розбігаються поневолені народи, й армія, зліплена на засаді нерівности — є документом тієї розтічі.

Особливі труднощі спричинював нашим панцирним частинам сам терен. Стрімкі дороги, завалені скелями, до цього ще повні штучних перешкод, протитанкових ям, протипанцирних оборонних ровів, мін — все це утруднювало похід, але ні трохи не стримало боєвого темпа наших частин...

Далеко позаду нас лежить уже кордон, що так наглядно узмістовлює собою питоменність югославянської державної дісности. Від болгарської граничної стійки простягнули серби порожню, 50-метрову смугу, без дерев, зарослу тільки низькими до колін кущами. Всякий, хто тільки наближується до цієї смуги, мусить спричинити шелест. По сербській межі цієї смуги розмістили серби у відступах по 50 метрів собачі хижі із злющими псами, що за найменшим шелестом підіймають гавкіт. У більших відступах побудували деревляні вартові вежі — і так простягнено герметично замкнений кордон, розділюючи живе тіло населення одної крови й одної мови. Македонію перерізали серби надвоє, не допускаючи навіть т. зв. малого граничного руху. Це розмежування перевели серби невблаганно 15 років тому. Цим вони спричинили те, що навіть члени одної родини, що мешкали по обох боках кордону, — за ввесь той час не бачилися ні разу, навіть через віконця митних будинків".

Кореспондент дивується відносинам, які дійсно свідчили про брутальність сербського террору супроти македонців. Нині та несамовита влада насильства провалилася; Македонія починає віддихати повною груддю.

Жертви легковірности

Про втечу сербських воєнних авантюристів із хлопцем Петром та генералом Сімовичем на чолі пише „Фелькішер Беобахтер":

„Портфелі Сімовичівської компанії добре набиті англійськими фунтами, при чому „Петро Великий" дістав іще від Англії у великодушний дар чимало грошей на дрібні видатки. Менше щедрим виявився пан Рузвелт. Він обдарував усю компанію дезертирів тільки одним чеком на 25.000 долярів. Очевидно невідомо, якими сумами підплачував перед тим сербських ворохобників Рузвельтів агент Деневен. Мабуть в Уошінгтоні вважають, що всі їхні грошеві претенсії щедро заспокоєні, бо югославянське воєнне вогнище і так завчасно загасло. Банкроти в роді Сімовича та Петра не турбуються тепер долею сербського народу й спокійно сплять. Іще менше турбуються англійські та американські організатори тієї злочинної авантюри. Лондонське радіо клясично передає англійські настрої у цій справі: „Опір Югославії тривав дуже короткий час, проте це краще, ж нічого! В теперішню хвилину найвищою метою Англії є знаходити все нові перешкоди та кидати їх Гітлерові під ноги, щоб тільки виграти на часі та дочекатися допомоги Злучених Держав".

Англія нарешті чесно заговорила, — пише „Фельк. Беоб.". — Вона ховається за пірамідами людських черепів, як це робила впродовж століть... Із Грецією те саме. „На жаль, ми могли для Греції дуже мало зробити, куди менше, як вона на те заслужила" — скигліть тепер воєнний міністр Емері".

Ось так підходять англійці до життєвих проблем малих народів, які необережно дали себе втягнути в тенети англійської політики. Ввесь цинізм цієї політики та нездарність англійських і американських воєнних комбінацій осуджує частина американської преси. Так, напр., відомий коментатор Суливен пише в „Уошінгтон Пост" отверто, що нещастя Югославії спричинив у великій мірі сам Рузвелт своїми обіцянками. Суливен пише дослівно:

„Деякі слова Рузвелта були зовсім виразними зобовязаннями. Рузвелт заявив: „Англійський народ та його грецький партнер потребують кораблів. Америка дасть їм ці кораблі. Вони потребують також літаків. Отож дістануть від Америки й літаки". Те саме обіцяв він китайцям, а пізніше Югославії. Тільки по розмові Рузвелта Югославія рішилася протиставитись Німеччині. Нема сумніву, що малі народи пішли цим шляхом тільки тому, що цілком спустилися на нашу допомогу. Ми обіцяли допомогу й Югославія пристосувала свою поведінку до цієї обіцянки".

———o———

ВЕЛИКІ ВТРАТИ ГРЕКІВ

РИМ, 24. IV. — **Головне Командування Італійської Армії** подає:

Італійські частини аж до хвилини капітуляції грецьких армій в **Епірі й Македонії** продовжували переможний наступ на ворожому терені. При тому зломано завзятий опір, забрано полонених і здобуто зброю та воєнні матеріяли.

Летунські ескадри заатакували грецькі кораблі на каналі **Санта Мавра**, затопили корабель містоти 2.000 тон і два великі вітрильники, ушкодили одно підводне човно і кілька ворожих кораблів. У східній частині **Середземного моря** один із італійських торпедних літаків затопив 21. IV. пароплав містоти 8.000 тон, що плив у транспорті під сильною охороною.

Вночі з 21. на 22. IV. німецькі літаки знов збомбардували воєнні обекти бази водолітаків на острові **Мальті**.

В Північній Африці ворог пробував прорватися під **Тобруком**, одначе італійські й німецькі війська відперли атаку, знищили кілька англійських панцирних возів, здобули зброю й матеріяли.

Англійські літаки налітали на кілька місцевостей у **Киренаїці**. Зістрілено один ворожий літак.

У Східній Африці італійські відділи знов відперли ворожу атаку на відтинку **Десіє**.

———o———

В додатку згадана неточність весни може мати ще й інші непередбачені причини, як: надмірне нагромадження снігу на північному бігуні в часі зими, метеорологічні заколоти, ба — навіть хмари „космічного" пилу, які нераз приходять між сонцем і землею та забирають багато соняшного тепла.

Співдіяння всіх згаданих чинників може спричинити в нашій природі великі зміни. Як бачимо, прояви життя в природі мають нахил до наворотного переходу — виїмок становили основні прояви: повстання й кінець життя. Цей незмінний закон природи пристосовували вчені до цілого всесвіту.

Як відомо, сонце остигає без упину, воно погасає, а вкінці стане цілком холодною темною брилою. Розуміється, що вже давно перед тим загине все життя на нашій землі, наша планета стане одним великим гробовищем, а наш соняшний світ темним, холодним царством смерти. Така доля судилась всім зіркам нашого всесвіту, вони мусять колись цілком остигнути та замінитись у зовсім холодні, темні кулі. Правда, буває, що такі холодні, темні сонця часом можуть зустрінутися з густою хмарою метеорів, або з другим сонцем і через зудар із ними розігрітись до так високої температури, що мусять замінитись знов у гарячу ґазово-плинну масу. Так повстають т. зв. нові зірки (нова), які нераз зявляються несподівано на нашому зоряному небі. Але це не зміняє сталого закону, бо така нова зірка мусить холонути й вкінці цілком остигнути.

Найновіші астрономічні досліди основно змінюють цей дотеперішній, „клясичний" погляд.

Діло в тому, що стан кожного сонця-зірки є вислідом двох могутніх, противно діючих сил: натиску зверхніх мас, які постійно холонуть і стискають нутрішні ґазові гарячі маси і розпряжности згаданого гарячого ґазово плинного нутра. А тимчасом, як здавна відомо, кожна зірка безупину, на цілій своїй поверхні, розпилює всю власну речовину, яка в формі всесвітнього пилу розходиться по цілому всесвіті. Отож, тепер астрономи обчислюють, що таке безупинне згадане розпилювання сонця мусить довести до того, що колись зверхня густава його покрива не буде вже в силі вдержати в замкненні нутрішних гарячих ґазових мас і вони розсадять згадану зверхню покриву, заміняють її теж в ґаз і так гарячі ґазові маси з температурою коло 40.000° Цельзія, почнуть розходитися довкруги теперішнього сонця із скорістю 600 км. на секунду все далі й далі. З хвилиною згаданого страшного вибуху нутрішніх мас сонця воно засяє сліпучим білим блеском, а що проміні світла гонять із скорістю 300.000 км. на секунду, то вісім минут після згаданого вибуху це нагле розяснення сонця буде видне й на нашій землі. Але ж рівночасно з цим температура поверхні землі почне швидко підноситись, нестерпний жар почне змагатись швидко чимраз більше й до години забе все життя — а після пяти годин розжарені хмари дійдуть до нашої землі, стоплять і замінять її в ґаз та заберуть з собою в дальшу дорогу. Приблизно дві доби після того ввесь наш соняшний світ заміниться у ґазову мряковину, яка засяє як „над-нова" зірка (супра-нóва) й почне своє нове життя.

На основі обчислень дослідників цей жахливий кінець теперішнього й народини нового нашого світу не повинні статись скорше як за сто міліонів літ. Цей довгий час для нас вічність — тимто ми не потребуємо боятись цих майбутніх проявів. Та як розумніества ми повинні бачити в належному світлі туземне наше життя, дивитись на все „під знаком вічности" і подивляти могутній закон наворотности в природі, який є одним із проявів „вічности" життя на цьому світі

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

КВІТЕНЬ.

25. Пятниця — пр. Василія
26. Субота — смч. Артемона

— УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ У ВАРШАВІ. Український Національний Хор під управою Володимира Божика виступить із концертом у Варшаві в салі консерваторії при вул. Окульник 1, в неділю 27. квітня. Українці м. Варшави й околиці своєю громадною участю у цьому концерті засвідчать свою любов до рідної пісні. 2х

— ДИРЕКЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ СЕМИНАРІЇ в Криниці повідомляє, що наука починається в понеділок 28. квітня 1941 р. 3х

— ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ВІДБОРЦІВ. Для скорого виконання замовлень на книжки й часописи з Ген. Губернаторства відкрили ми конта для кожного роду видань зокрема. Тому просимо ВП. Передплатників і Відборців уживати на висилку грошей ЧЕКІВ, ПРИЗНАЧЕНИХ ДЛЯ ОКРЕМИХ ДІЛІВ:

„Краківські Вісті"-щоденник ч. конта 3812;
„Краківські Вісті"-тижневик „ 3813;
„Ілюстровані Вісті" „ 3814;
„Дорога" „ 3815;
„Малі Друзі" „ 3816.

Гроші призначені на книжки, образи, картки, вирівнання рахунків за комісову продаж — висилати чеками нашого В-ва ч. 2143. Хто не має наших чеків, може купити чисті блянкети в поштовім уряді, вписати число конта й вислати гроші. Гроші з Німеччини, Протекторату й Словаччини просимо висилати дальше чеками нашого Видавництва, як дотепер: з Німеччини посилати чеками нашого В-ва ПША Берлін 68085; з Протекторату ПША Праг 78513; зі Словаччини чеками Татра-Банка, Філіялька в Братіславе, Братіслява ч. 5015 на рахунок „Украінске Наклядательство в Кракове". Замовлення зі Словаччини можна висилати також на адресу нашого заступника інж. Д. Яримена, Банська Стіявніца Франтсахта. — На чеках з Німеччини, Протекторату й Словаччини просимо зазначувати, на що призначені гроші. — УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО.

— ОГОЛОШЕННЯ. Речинець курсу для учительок господинських шкіл у Криниці пересуваємо невідкличне на день 29. IV. ц. р. із причин технічного характеру. — УЦК.

— НАВЯЗУЮЧИ до наших оголошень у „Крак. Вістях" у справі прийняття практикантів до нашого Банку й у справі зголошення тих, що бажали б віддатися праці в кредитових установах, повідомляємо ввічливо, що деяких зголошених Панів ми вже заанґажували до праці, а інших узяли ми в евіденцію й при нагоді та в міру потреби будемо старатися запросити до співпраці. — З огляду на велике число зголошень не є ми всилі кожному поодиноко дати відповідь і тому цю замітку просимо вважати за відповідь. — Дирекція „Украінбанку".

— МІСЯЧНИК „УКРАЇНСЬКА ШКОЛА". Німецька шкільна влада дуже прихильно поставилася до потреб української школи й українського виховання і тому Відділ Науки, Виховання й Народньої Освіти в Уряді Ґенерального Ґубернаторства видаватиме місячник „Українська Школа", посвячений тим справам. На редактора покликали дир. Івана Герасимовича, що одночасно працює в Українськім Центральнім Комітеті. Прохаємо якнайскоріше надсилати нам відповідні матеріяли до ч. 1. „Української Школи", як: статті програмові і на актуальні теми, педаґоґічні й дидактичні проблеми, народнє шкільництво, середнє, фахове й передшкілля, праця учительства в школі і поза школою, учительські станові справи, репортажі з місць, фейлетони, бібліоґрафія і різні вісті. — Хто бажав би, щоб його матеріяли ввійшли вже до ч. 1. „Української Школи", зволить його надіслати до кінця квітня 1941 р. на адресу: Редакція журналу „Українська Школа" у Кракові, вул. Зелена ч. 26.

— ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КООПЕРАТИВИ „УКРАЇНСЬКИЙ КОНСУМ", кооп. з відп. уділами в Кракові, відбудуться в неділю 27. квітня 1941 в год. 3. по пол. (15-ій) у салі УДК в Кракові при вул. Льоретанській 18, із таким порядком нарад: 1. Відкриття Зборів. 2. Відчитання протоколу з основуючих Заг. Зборів. 3. Звідомлення з ревізії, переведеної Союзом Рільничих і Зарібково-Господарських Кооператив у Кракові. 4. Звідомлення Дирекції з діяльности за 1940 р. 5. Затвердження біляису за 1940 р. та уділення абсолюторії Надзірній Раді й Управі за 1940 р. 6. Розділ білянсової надвишки. 7. Затвердження преліміnаря бюджету на 1941 р. 8. Зміна § 14. статуту Кооперативи. 9. Вибір 2-х членів Надзірної Ради. 10. Внески й запити. Білянс Кооперативи виложений до перегляду членів у домівці Кооперативи при вул. Ґродській ч. 32, І. пов., м. 20, в урядових годинах від 9—12 і 15—18. Вступ на Загальні Збори мають лише члени й тому просимо для влекшення контролі принести зі собою харчеві картки з числом уділу та особисті виказки. За Надзірну Раду кооп. „Український Консум" у Кракові: Іван Кузів, голова, — Михайло Хомяк, секретар. 2-3

„Як працювати безпечно?"

(Цінна публікація для українського робітництва в Німеччині).

„Як працювати безпечно?" — це наголовок нової публікації для українського робітництва в Німеччині, виданої заходами німецького Союзу Професійних Промислових Спілок. Публікація ця, що має вже багато чужомовних видань, дуже потрібна нашому робітникові, бо вона повчає його, як поводитися при праці на фабриках, щоб не наразитися на каліцтво або смерть. Є це збірка найважніших поук про те, як треба, а як не можна братися до різних родів праці, як треба їх виконувати, як уважати на своїх співтоваришів у праці, що робити, коли вже трапилося нещастя, як уважати на те, щоб не нищити приладів праці й т. п.

Книжечка складається з таких головніших розділів: 1) Загальні правила охорони перед нещасними випадками. 2) Правила охорони перед нещасними випадками для машинових робітників. 3) Правила охорони перед нещасними випадками для електрофахівців. 4) Правила охорони перед нещасними випадками для помічників та транспортових робітників. 5) Правила для зварювачів (електро- й ґазо-зварювачів). 6) Для ливарів. 7) Для малярів і лякувальників. 8) Покажчик приписів про охорону перед нещасними випадками німецьких професійних спілок заліза й металю.

На деяких сторінках подано остережні малюнки й з відповідними написами, як нпр.: „Також гладкі вали хапають за вільний одяг", а коло цього образок робітника, що його схопив гладкий вал за сорочку при роботі, тому, що вона вільно звисала, а не була щільно позапихана в штанах. Інший образок показує, нпр., заколот і втечу робітників із загроженого вогнем місця запасовими дверима, а над ним напис: „Запасові виходи завжди тримати вільними!", або ,нпр., робітника, що стояв на кальорифері й діткнувся електропроводу, вбиває електрострум. До цього напис: „Водні, ґазові й парові труби проводять електрострум". Ці малюнки говорять більше, як томи поодиноких приписів, і тому вони дуже підносять вартість книжечки. Завважити треба, що не всі чужомовні брошюри на цю тему мають такі малюнки.

Сама книжечка — це переклад відповідної німецької, дуже поширеної брошюри „Ві арбайте іх унфальзіхер?" Український переклад поміщений паралельно з німецьким текстом: німецька сторінка по лівому боці, українська з перекладом — по правому. Це має ще й ту користь, що український робітник, знаючи трохи німецьку мову, може доповняти собі її знання новими технічними висловами й навпаки (що частіше буває!), знаючи німецький термін приладу чи роду праці, засвоїть собі рідний вислів, от, як нпр., замість „швайсер", говоритиме „зварювач", замість „швайсувати" — „зварювати", замість „мітнемера" при токарці вживатиме „захватич", а, замість працювати при „крайсзеґах" — буде працювати при „ружкових пилах" і знатиме, що українська мова теж багата й має свої добрі вислови для того, щоб назвати поодинокі роди праці, приладів чи їх частин.

Що торкається самого перекладу, то він зроблений дуже дбайливо, вирівняний до останніх дрібниць, терміни повишукувані з відповідних фахових словників чи фахової літератури, подекуди й новостворені (нпр. здоровошкідливий для нім. „ґезундгайтсшедліх", відтовщування — нім. „ентфеттунґ", ляківна піч — нім. „лякірофен", безнатисковий стан — „друкльозер цуштанд" і т. д.). Нічого дивного, що український текст читається легко й приємно.

У цілому книжечка робить якнайкраще враження: вона відповідає не тільки вимогам громадської утилітарности — така її головна ціль, але також вимогам естетики й то не тільки щодо гарного виконання й друкарського оформлення, але й з уваги на естетику українського слова. Видавцям і перекладачам (чи перекладачеві) цієї книжечки належиться щира подяка українського робітника.

С. Кудра.

АВСТРАЛІЙСЬКІ РОБІТНИКИ ПРОТЕСТУЮТЬ

ШАНГАЙ, 24. IV. — З австралійського міста Сідні надійшло повідомлення, що минулої середи відбулося там засідання воєнної ради. Перед тим засіданням представники робітничої партії, що входять до згаданої ради, заявили, що жадатимуть основного слідства в справі висилки австралійських відділів до Греції. Їх про те не повідомили. Круги робітничої партії дуже обурені, що мін. Мензис самовільно рішив вислати австралійців до Греції. Представники робітничої партії домагаються, щоби на будуче в таких випадках запитували раду. Таким чином заощадиться австралійським відділам таких катастроф, яких вони зазнали в Греції.

ДОЛЯ СЕРБСЬКИХ МІНІСТРІВ

ШТОКГОЛЬМ, 24. IV. — З Лондону повідомляють, що сербського міністра без приділу Марка Даковіча ранили підчас його втечі до Чорногори. Він незабаром помер від ран на острові Корфу.

Підчас одної летунської атаки ранили також головного команданта сербського летунства ґен. Мірковіча, але він пізніше втік за кордон.

— ЗАХОДОМ Секції Наукових Викладів ім. Петра Могили при УОТ в Кракові, Адольф Гітлерпляц 12, відбудеться 26. ц. м. в год. 19.15 відчит п. Олени Теліги: „Партачі життя" (До проблеми цивільної відваги). Гостям раді. 2х

— СЕКЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ І ТЕХНІКІВ при Головній Управі УНО з осідком у Празі. Комунікат. Сьогоднішня доба вимагає зактивізування та духового змобілізування всіх наших національних сил. Українських фахівців із усіх технічних і господарських ділянок, що перебувають у Великонімеччині (включно з Протекторатом Чехії й Морав), має за завдання зорґанізувати Референтура Інженерів і Техніків, що, з огляду на потребу поширити та пожвавити свою працю, переорґанізовується саме тепер на Секцію Українських Інженерів і Техніків при Головній Управі УНО (скорочено: СУІТ) з осідком у Празі. Від 1. квітня ц. р. урядує канцелярія СУІТ в Празі ІІІ, Йозефська 2, під веденням орг. референта дипл. інж. Е. Кульчицького-Ґута. Внедовзі приступає СУІТ до видавання свойого фахового орґану — „Технічно-Господарського Вісника". Матеріяли просимо присилати на адресу канцелярії СУІТ. — Є національним обовязком кожного українського фахівця (і без високої освіти!) зареєструватись та приголоситись до співпраці! Реєстраційні анкети висилає на бажання канцелярія СУІТ. — В Празі, 25. квітня 1941. — За Управу СУІТ: Д-р П. Герасименко, провідник, дипл. інж. М. Андрейків, секретар, дипл. інж. Е. Кульчицький-Ґут, реф. орґан.

— КУРС ДЛЯ ПРОВІДНИЦЬ ДИТЯЧИХ САДКІВ У ХОЛМІ. На днях відбудеться в Холмі вишкільний курс для провідниць дитячих садків на Холмщині. Орґанізацією курсу займається відділ культурної праці УДК в Холмі та Жіноча Секція УДК.

— КОМІТЕТ ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ при УДК у Ярославі превів 20. IV. збірку під ярославськими церквами. Загалом зібрано 873 зол. КоДУС складає цією дорогою щиру подяку всім Жертводавцям, а тим, що збирали — щире спасибі за поміч і труд. — Р. Смик, збірковий реф. КоДУС у Ярославі.

— НАРАДА МУЖІВ ДОВІРЯ УДК В ХОЛМІ. В неділю, 12. квітня, зібрались у домівці УДК в Холмі мужі довіря з волості Кривички. На сходинах обговорено поодинокими референтами УДК актуальні справи в українському селі Холмщини, а головно справи контингентів, виїзду сільсько-господарських робітників до Німеччини, розділу допомоги серед бідних та орґанізації дитячих садків.

— РЕОРҐАНІЗАЦІЯ ПРОВОДУ КУРЕНЯ МОЛОДІ В ХОЛМІ. В Холмі покликано до життя новий провід Куреня Молоді. До нього ввійшли: Ст. Хромовський — провідник, Ст. Касіян — начальник, Гр. Осінчук — секретар, Гнат Цар — реф. виховання, В. Штуль — спортовий реф. і Б. Осадчук — пресовий референт. Новий провід куреня подбав про зорґанізування загально-освітнього курсу, який зрушив інерцію життя холмської молоді. — Б. Хома.

— КАРА СМЕРТИ ЗА БЕЗПРАВНЕ ПОСІДАННЯ ЗБРОЇ. Надзвичайний суд у Замості засудив на кару смерти Михайла й Олександра Баворовських з Річиці, Бронислава Ляліка з Малешниці, Антона й Івана Ожгів з Малич. За вбивство засуджено на смерть Осипа Соболевського з Комарова й Миколу Бліща з Пискоровиць. Присуди виконано.

Заклик до Громадянства в справі музейництва

Народ без минулого не може думати про майбутнє. Пошана для традиції давньої культури це тривкі основи теперішности, запорука прийдешнього. З потреби вивчення давнього минулого та збереження його свідків повстали музеї.

Переживаємо важні події, що можуть принести великі несподіванки для нашої нації. Отже все, що торкається теперішнього й минулого нашого краю треба вміло й старанно впорядкувати й зберігати. Завдання це виконує музей.

В Ярославі повстав обласний музей, що вже давніше розпочав свою діяльність. Осяги цього важного завдання залежить від підтримки цілого громадянства.

Треба, щоби кожний громадянин зрозумів, що через таку працю зробить прислугу нашій науці й культурі. Нехай ніхто не лякається, що його дар музею є малий, або маловажний. Найменший предмет може мати для майбутнього дослідника велике значіння.

ЩО ТРЕБА ЗБИРАТИ?

Збирати треба всякі друки, оголошення українські, німецькі, польські військові й цивільні зі свого терену, летючки, брошурки, проклямації, відозви, листи, коперти, поштові значки, невживані печатки, відбитки печаток, частини одягу УГА й УА. Треба передавати всякі принагідні знаходи як кістяні й камяні сокири, топори, кремяні відлупки, ножики, скробачки, черепки посудин, тепер уже невживаних. Якщо натрапиться при земних роботах на сліди людської руки (вуголь, попіл, черепки), повідомити про це музей і самому не копати. Передавати старі гроші, роги, прикраси металеві чи шкляні, зброю. З етнографії — народня ноша в цілості і частинах, старша й новіша, очіпки, ґердани, спинки, запинки, спряжки, пояси, торби, крайки, горщики, миски, деревляна посудина, веретена, ткацькі станки, скрині, домашня обстанова, головно різьблена чи мальована. Всяке господарське знаряддя як старі деревляні ще плуги, коси, серпи роблені домашнім ковалем, приладдя ловів (пр. сильця), різні прикраси, зброя, дитячі забавки (чи то з дерева чи з глини), різні вироби з дерева (пр. оригінальне приладдя до прядення).

Головну увагу треба посвятити вишивкам, писанкам, мальованкам, вишиванкам, малюнкам на шклі чи дереві, різьбі та мистецьким прикрасам мешкань, оригінальним витинанкам із паперу — в роді занавісок, різьблені божнички ітд.

З церковщини передати всі ікони, що лежать по старих дзвіницях, стрихах, під сходами й засуджені на знищення. Книги, перґаміни, свічники, утвар, зокрема різьблена, церковна одежа, особливо стара.

Передати і старі книги, рукописи, друки чи письма аж до найновіших; час·писи свої, чужі — це все не сміє пропадати, а мусить знайтися в музеї.

Докладно запишіть усі назви частин села, назви піль, лісів, гаїв. Спишіть з уст старих бабусь та дідів народні пісні, оповідання, приповідки, замовлювання, різного рода пісні, веснянки, весільні, похоронні та інші. Та записуйте все те докладно зі задержанням місцевого говору, означенням наголосу. Крім того треба повідомляти музей про всякі доісторичні могили, вали, старі камені, намогильники, придорожні хрести, румовища, старі будови церков.

До кожної речі треба долучити карточку з датою, де й ким знайдено й коли передано.

На все видасть музей посвідку, а за більші дари видаватиме грамоти.

Усі жертводавці будуть оголошені в пресі! Музей міститься в Ярославі при УДК Собіського 11/I. Експонати приймає канцелярія УДК, або канцелярія Сільського Господаря, Ярослав, Ринок 6, де урядує дир. Леонід Бачинський, голова Музею від 8—15 год. щодня. Там можна одержати інформації та зголоситися до праці в музею.

Управа Музею ім. князя Ярослава Мудрого в Ярославі.

З українського життя

КРЕДИТОВА КООПЕРАЦІЯ НА ХОЛМЩИНІ

Заходи господарчих чинників і організаторів комітету при Українському Кооперативному Банку у Холмі починають прибирати реальні форми. В с. Любоні, холмського повіту, 9. III. відбулись перші загальні збори основників „Української Народньої Каси". Відкрив їх Сергій Питель, один з місцевих діячів, що після вибору президії зборів і прийняття порядку нарад, — як голова зборів — уділив слово делегатові „Українбанку" в Холмі, С. Наїдкові, який виголосив обширний і змістовий реферат. Своїм запалом, енергією і щирістю, з якою підходив до цих питань, викликав він у всіх присутніх віру, що мусимо посилити творчу народню працю, щоб вибороти собі можливості істнування. У висліді прийняли відчитаний і пояснений статут „Української Народньої Каси" в с. Любені, з висотою уділу 20 зол. і десятьразовою відповідальністю за зобовязання кооперативи та вибрали 6 членів Надзірної Ради. Приявних на зборах було 75 осіб, а серед них і представники з інших сіл: Вирик, Липовні, Каплонос, Загайків та Завоноги, що зголосились разом працювати над створенням міцкої фінансової станиці. Щоб від слів перейти до діл, на зборах зібрано понад 170 зол. на вписове й уділи до нової кооперативи.

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ В НІМ. ПЕРЕМИШЛІ

Про невтомну працю Жіночої Секції при Делеґатурі УДК у Нім. Перемишлі вже нераз згадували на сторінках »Кр. В.«. Заходами тієї Секції влаштовано від 23. до 30. III. ц. р. у новій великій салі УДК при вул. Шіфера 4 гарну виставу української вишивки. Експонати були зібрані переважно з Перемишля та поблизьких околиць. Симпатична вистава української вишивки викликала гарне враження. На чоловій стіні тризуб, а далі портрети та образи, прибрані вишивками з Києва, Бучача, Космача, Ворохти, Яворова, Жидачева, Снятина, Буковини, Гуцульщини й Закарпаття. Крім вишивок були гуцульські писанки та різні різьблені речі. Зацікавлення виставою було велике. На закінчення цієї вистави відбувся 30. III. у салі ОО. Василіян показ української ноші. На цей показ прибула з Кракова дир. »Гуцульського Мистецтва«, п. Ірина Павликовська. Програма свята складалась із двох частин. У першій частині виступили жіночі хори з Малкович, Валяви й Бушкович та відспівали низку народніх пісень, а дівчата з Бушковичок показали деякі народні звичаї. Опісля слідувало змістовне слово п. Павликовської про народню ношу. У другій частині програми селянські ґрупи зі Святого й Сосниці вивели на сцені весільні звичаї, а опісля відбувся показ української народньої ноші з околиць Перемищини та різних українських околиць з докладними поясненнями п. Павликовської. Показ покінчився відспіванням національного гимну.

М. Р.

НОВОСАНДЕЧЧИНА

СЕЛО ДУБНЕ — ШЕВЧЕНКОВІ

Село Дубне лежить у найдальшій закутині західних українських теренів. До війни польський учитель разом з місцевим солтисом старалися село зденаціоналізувати. Шкільним дітям навіть на перервах не вільно було говорити між собою українською мовою. Після війни засновано тут УОТ, в якім обєдналися майже всі громадяни. Вечорами відбуваються сходини, на яких члени читають часописи та книжки. Щоб зменшилося число неграмотних членів, Виділ УОТ почав боротьбу з неграмотністю. Він зорганізував для неграмотних 3-місячний вечірній курс української мови. На курсі члени слухали також викладів з історії України й географії рідної землі. Курс цей провадив місцевий управитель школи Степан Чупак. Закінчився він добрим успіхом, бо всі члени, що з нього користали, навчилися читати й писати.

Дня 9. III. вшанували громадяни Дубного святочним концертом 80-ту річницю смерти Тараса Шевченка. Шкільна саля, де відбувся концерт, була виповнена вщерть місцевими людьми та гістьми з сусідніх сіл. В концерті брав участь мішаний хор з села Лелюхова під управою диригента п. Федора Коруда. Вступне слово й реферат виголосив місцевий управитель школи Ст. Чупак. Шкільна дітвора під проводом управителя школи відспівала пісню „Поклін Тобі, Тарасе" та деклямувала прегарно вибрані вірші Шевченка. Найбільш подобалася всім збірна промова про Шевченка малої дівчинки з II-ої кляси Юліяни Кнап і хлопчика Михайла Криницького, яких нагородили щедрими оплесками. На закінчення промовляв о. Т. Салагуб, парох Лелюхова, що зясував значіння Шевченка для українського народу. Концерт, що залишив миле враження серед приявних, закінчено національним гимном.

КОРОСНЯНЩИНА

КРАСНА ПРАЦЮЄ

Село Красна, коросняньского повіту, на Лемківщині, працює далі посиленим темпом. Відбуваються в читальні правильні сходини молоді села, в святочні дні слухають члени рефератів на різні актуальні теми. У зимовому часі молодь уладила також кілька імпрез, із яких чистий дохід призначено на викінчення Народнього Дому. Тож не диво, що ця величава будова починає вже тепер ставати осередком культурної праці цілого українського острова над Вислоком. Недавно відбувався в Народньому Домі районовий курс для передовиків селянської молоді. Красна має вже для свойого вжитку в домі не тільки дві читальняні кімнати, але й велику, на 500 осіб театральну салю, якої так бракує у неодному українському місті. Чекають на викінчення льокалі кооперативи, молочарні та ще декілька інших кімнат. Завдяки невсипущим стаpанням о. ігумена Родіона Барабаша ЧСВВ та жертвенности деяких громадян зібрано на ту ціль досі 1.406 зол. 80 сот. З цієї суми 535 зол. — це чистий дохід з імпрез 110 зол. — членські вкладки, а 761 зол. 80 сот. — жертви, яких спис подано вже у »Кр. В.«. Культурну працю в селі переводить тепер нововибраний провід УОТ із головою Іваном Пудиком, заст. голови о. Барабашем, бібліотекарем Василем Цепком, секретарем Іваном Гаваем та скарбником Теодором Худобою.

—о—

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол. 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часописи на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва за Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати чітку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79